

Η Χριστιανική έννοια της αμαρτίας ως προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας

/ Γνώμες

Η χριστιανική ηθική συχνά παρερμηνεύεται ως ένα σύνολο αυθαίρετων απαγορεύσεων ή δογμάτων που απαιτούν υπακοή χωρίς ουσιαστικό κοινωνικό ή ανθρώπινο περιεχόμενο.

- Πέτρος Δ. Δαμιανός, Δρ. Φιλοσοφίας - Διδακτικό Προσωπικό ΕΜΠ

Μια βαθύτερη εξέταση όμως δείχνει ότι η έννοια της αμαρτίας δεν αφορά απλώς την παράβαση μιας θεϊκής εντολής με νομικιστικό χαρακτήρα, αλλά συνδέεται άμεσα με την προστασία του ανθρώπου, της σχέσης και της κοινωνικής συνοχής. Ακόμη και τα αμαρτήματα, που δεν αναφέρονται σε πράξεις που βλάπτουν με προφανή τρόπο τον άλλο, ακόμη και όταν φαίνονται αρχικά ως εσωτερικές ή προσωπικές στάσεις, έχουν πάντα συνέπειες που διαβρώνουν τον τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος αντιμετωπίζει τον συνάνθρωπό του, και ακριβώς γι' αυτό αποκτούν ηθικό βάθος.

Η υπερηφάνεια, για παράδειγμα, δεν θεωρείται αμάρτημα μόνο επειδή

αντιστρατεύεται την ταπεινότητα απέναντι στον Θεό, αλλά επειδή τοποθετεί το εγώ πάνω από τον άλλον. Από αυτή τη στάση γεννιέται η περιφρόνηση, η κοινωνική ανισότητα, η κατάχρηση εξουσίας και τελικά η βία. Όταν ο άνθρωπος θεωρεί τον εαυτό του ανώτερο, καθίσταται ευκολότερο να δει τον συνάνθρωπο ως κατώτερο, άρα ως αντικείμενο χρήσης ή αποκλεισμού. Έτσι, η υπερηφάνεια γίνεται θεμέλιο πολλών μορφών αδικίας.

Παρόμοια, η λαγνεία δεν αφορά μόνο τη σεξουαλική επιθυμία αλλά την τάση να αντιμετωπίζεται ο άλλος ως μέσο ικανοποίησης και όχι ως πλήρες πρόσωπο με αξία, ελευθερία και ιερότητα. Όταν η επιθυμία αποσυνδέεται από την ευθύνη, τη δέσμευση και την αγάπη, ανοίγει ο δρόμος για λεπτές ή φανερές μορφές εκμετάλλευσης. Η χριστιανική ηθική, μέσα από την έμφαση στη σχέση και στην υπευθυνότητα, επιχειρεί να προστατεύσει τον άνθρωπο από τη μετατροπή του σε αντικείμενο.

Η απιστία, επίσης, δεν είναι απλώς θρησκευτική παράβαση αλλά τραύμα εμπιστοσύνης. Η διάρρηξη του δεσμού προκαλεί βαθύ ψυχικό πόνο, αποσταθεροποιεί οικογένειες και υπονομεύει την ακεραιότητα των σχέσεων. Η προστασία της πίστης δεν αφορά μόνο τη διατήρηση ενός θεσμού αλλά τη διαφύλαξη της εμπιστοσύνης ως θεμέλιου της ανθρώπινης συνύπαρξης.

Ακόμη και η βλασφημία μπορεί να ιδωθεί πέρα από την επιφανειακή έννοια της προσβολής του θείου. Όταν ο άνθρωπος συστηματικά αποδομεί το ιερό, αποδυναμώνει τα εσωτερικά όρια σεβασμού, λογοδοσίας και ηθικής αναφοράς. Η πλήρης απαξίωση του ιερού μπορεί να οδηγήσει σε έναν κόσμο όπου τίποτε δεν θεωρείται άξιο σεβασμού πέρα από την ατομική επιθυμία ή δύναμη. Σε αυτή την προοπτική, η βλασφημία δεν αφορά μόνο λόγια αλλά βαθύτερη στάση απέναντι στην έννοια του σεβασμού.

Αν δούμε, δηλαδή, μια μια τις πράξεις που χαρακτηρίζονται ως αμαρτήματα θα διαπιστώσουμε τελικά ότι η χριστιανική αντίληψη δεν διαχωρίζει την πνευματική από την κοινωνική πραγματικότητα. Το αμάρτημα δεν είναι κενό δόγμα αλλά περιγραφή πράξεων και στάσεων που τραυματίζουν την ανθρώπινη ύπαρξη, είτε άμεσα είτε έμμεσα, είτε ατομικά είτε συλλογικά. Μέσα από αυτή την οπτική, οι ηθικές εντολές λειτουργούν ως προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Επιπλέον, όταν ο άνθρωπος καλείται να βλέπει στο πρόσωπο του άλλου τον ίδιο τον Θεό, τότε κάθε πράξη υποτίμησης, εκμετάλλευσης ή προδοσίας αποκτά διπλή βαρύτητα: δεν βλάπτει μόνο έναν άνθρωπο αλλά προσβάλλει και την ίδια τη θεϊκή εικόνα που αυτός φέρει. Η αγάπη προς τον πλησίον παύει έτσι να είναι αφηρημένο ιδεώδες και γίνεται το κριτήριο της αληθινής σχέσης με τον Θεό.

δδΥπό αυτό το πρίσμα, η χριστιανική ηθική δεν μπορεί να θεωρηθεί απλώς σύστημα απαγορεύσεων χωρίς περιεχόμενο. Αντιθέτως, παρουσιάζεται ως βαθιά ανθρωποκεντρική και ταυτόχρονα θεοκεντρική πρόταση, όπου η προστασία της ψυχής και η προστασία του συνανθρώπου συμπίπτουν. Το αμάρτημα δεν είναι μόνο απομάκρυνση από τον Θεό αλλά και απομάκρυνση από την αληθινή αγάπη προς τον άνθρωπο. Έτσι, οι ηθικές προειδοποιήσεις της χριστιανικής παράδοσης μπορούν να ιδωθούν όχι ως κενά δόγματα, αλλά ως προειδοποιήσεις απέναντι σε στάσεις που, μακροπρόθεσμα ή άμεσα, παράγουν πόνο, διάσπαση και απανθρωποποίηση.

Πηγή: pemptousia.gr